

Waarom het debat over levensmoeheid hier niet van de grond komt

Open VLD probeert het debat over het ‘voltooid leven’ – opnieuw – op gang te trekken. ‘Dat politieke debat is nodig’, zeggen de experts. ‘Maar dan moeten we ook debatteren over de plaats van ouderen in onze samenleving.’

SIMON ANDRIES

‘Niet alleen bij ondraaglijk lijden, maar ook als je leven ‘af’ is, moet je er een punt achter kunnen zetten wanneer je er zelf, uitdrukkelijk, vrijwillig, onafhankelijk en duurzaam om vraagt’, benadrukt Open VLD-voorzitster Gwendolyn Rutten vandaag in een opiniestuk in *De Morgen*. Ze lanceert daarmee opnieuw een oproep voor een debat over euthanasie bij ‘voltooid leven’.

Die liberale oproep is niet echt verrassend. Twee jaar geleden was het nog een van de

speerpunten op het liberale Vrijheidscongres. Vlaams parlementslicd Jean-Jacques De Gucht werkte eerder al aan een wetsvoorstel. Maar waarom komt het debat, in tegenstelling tot in Nederland, hier niet van de grond?

1. Juridisch mijnenveld

Twee jaar geleden al, na de vorige liberale oproep, bracht het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek een nieuw advies uit over het gevoelige onderwerp. De conclusie, na lang beraad, was duidelijk: een voltooid leven kan nooit een reden zijn voor euthanasie. ‘In de wet is euthanasie gekoppeld aan een medische aandoening. En bij het voltooid leven is geen ziekte gemoeid’, benadrukt Paul Cosyns, de toenmalige ondervoorzitter van het comité, vandaag opnieuw.

De enige oplossing is dus een nieuwe, specifieke wet opstellen voor levensmoeheid. ‘Maar dat is op zijn zachtst gezegd niet eenvoudig’, zegt Cosyns. ‘Ik kan de redenering van de mensen wel begrijpen, maar hoe verwoord je dat in juridische teksten? Het is niet verboden om daarover na te denken, maar die weg moet je heel voorzichtig bewandelen. Zeker als je ziet dat ook de discussie over euthanasie bij dementie of de opeenstapeling van kwaaltjes nu al bijzonder moeilijk is.’

Daar is Open VLD zich voor alle duidelijkheid ook van bewust. ‘Dit gaat over levensbeëindiging en hoort dus niet bij de euthanasiewetgeving’, zegt De Gucht. ‘Ik ben bereid om het debat te voeren over de specifieke voorwaarden, zoals een leeftijdsgrens.’

Jean-Jacques De Gucht. belga

2. Te vroeg, te weinig onderzoek

De liberalen kijken al langer naar Nederland waar de discussie over ‘voltooid leven’ de voorbije jaren volop werd gevoerd. ‘In tegenstelling tot in België zijn daar in Nederland heel uitvoerige rapporten over geschreven’, zegt Chris Gastmans, hoogleraar medische ethiek aan de KU Leuven en verbonden aan het Centrum voor Biomedische Ethiek en Recht. ‘De conclusie was toen dat het absoluut te vroeg was om wetgevende initiatieven te nemen. Daar zijn verschillende redenen voor, maar in Nederland werd het vooral gekoppeld aan de maatschappelijke context. Deze generatie wordt voor het eerst geconfronteerd met steeds hogere ouderdom. Maar hoe gaan we om met die kwetsbaarheid en hoe zien we de plaats van die ouderen in onze samenleving? Ook daar moeten we over debatteren.’

Gastmans verwijst daarbij naar het doctoraat van de Nederlandse onderzoekster Els van Wijngaarden. ‘Zij voerde diepgaande interviews met 25 mensen die daarmee geconfronteerd werden. Daar bleek een heel ambigue realiteit achter te zitten. Op het eerste gezicht hadden ze een diepe wens om te sterven, maar in de gesprekken ging het vervolgens ook over een negatief zelfbeeld en de manier waarop we omgaan met die mensen. Het thema verdient dus zeker een grondig politiek debat, maar ook over de onderliggende oorzaken. Daar hoor ik nu weinig over, terwijl dat toch het eerste is dat moet gebeuren. Wat zijn de uitlokkende factoren?’

3. Geen politieke steun

Veel politieke steun krijgen de liberalen voorlopig ook niet, precies wegens de voorgaande moeilijkheden. ‘Twee jaar geleden vond iedereen nog dat ik rare dingen aan het uitkramen was’, zegt De Gucht. ‘En laat ons zeggen dat ik eerder sceptisch ben dat de discussie nu wel van de grond komt.’

Niettemin is de timing van voorzitter Rutten niet eens zo slecht gekozen. In afwachting van een regering krijgt het parlement vrij spel en zijn ethische dossiers vlotter bespreekbaar. Zo is er al een paars-groene meerderheid voor optrekken van de wettelijke abortustermijn. Toch krijgt haar nieuwe oproep nog altijd weinig bijval. Terwijl de discussies over de aanpassingen aan de euthanasiewetgeving, zoals voor dementie, nog volop lopen, komt de vlucht vooruit van de liberalen nog altijd te vroeg.